स्थानीय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापनका कार्यविधि २०८१

राजविराज नगरपालिका

राजविराज नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
राजविराज, सप्तरी

परिच्छेद -१

प्रारम्भिक (Introduction)

स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाबाट सञ्चालन गरिने स्वास्थ्य सेवालाई उपलब्ध स्रोत साधनको अधिकतम सदुपयोग गरी सेवालाई थप व्यवस्थित जनमुखी र प्रभावकारी बनाउन, स्वास्थ्य सेवाको सञ्चालन र व्यवस्थापनमा जनसहभागिता परिचालन गर्न नेपालको संविधान, स्वास्थ्य नीति, २०७१ र जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ को उद्देश्य कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याउन, स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि यो कार्यविधि तयार गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

१.१ यस कार्यविधिको नाम "स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन नमुना कार्यविधि, २०८१" रहनेछ ।

१.२ यस कार्यविधिको आधारमा सबै राजविराज नगरपालिका अन्तर्गतका सवै स्वास्थ्य संस्थाका लागि निर्देशिका बनाई लागु गर्न सकिनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अन्य अर्थ नलागेमा, यस कार्यविधिमा-

२.१ आधारभूत स्वास्थ्य सेवा भन्नाले जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ को दफा ३ को उपदफा (४) वमोजिम आम नागरिकको स्वास्थ्य आवश्यकता पूर्तिका लागि राज्यवाट सुलभरुपमा नि:शुल्क उपलब्ध हुने प्रवर्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, निदानात्मक, उपचारात्मक र पुनर्स्थापनात्मक सेवा सम्झनु पर्छ ।

२.२ "स्थानीय तह" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित राजविराज नगरपालिका सम्झनु पर्दछ ।

२.३ "स्थानीय स्वास्थ्य संस्था" भन्नाले राजविराज नगरपालिका भित्रका स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, आ.स्वा.सेवा केन्द्र, शहरी स्वास्थ्य केन्द र आयुर्वेद औषधालय तथा केन्द्र सम्झनु पर्दछ ।

२.४ "समिति" भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम गठित स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद -२

कार्यविधिको उद्देश्य, समितिको गठन प्रक्रिया, काम, कर्तव्य र अधिकार

(Objective, Committee formation process, roles, duty and rights)

२.१ स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधिको उद्देश्य

यस कार्यविधिको मुख्य उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ । आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई जनताको मौलिक अधिकारको रुपमा स्थापित गर्दै आफनो आवश्यकता अनुरुपको स्वास्थ्य सेवा आफैं व्यवस्थापन गर्न स्थानीय स्रोतको सदुपयोग र जन सहभागिता परिचालन गरी सुलभ रुपमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने ।

२.२ समितिको गठन १. समितिको गठन यस कार्यविधिको परिच्छेद ७ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

२. पदावधि: समितिको पदावधि गठन भएको मितिले ५ वर्षको हुनेछ ।

३. पद रिक्त हुने अवस्था: निर्वाचित पदाधिकारीहरुको हकमा नियमित पदावधि समाप्त भएपछि स्वत: समितिको पदावधि समेत समाप्त हुनेछ । मृत्यु भएमा, राजिनामा दिई सो राजिनामा स्विकृत भएमा, फौजदारी अभियोग लागेमा, लगातार तीनवटा बैठकमा विना सूचना अनुपस्थित भएमा समेत पद रिक्त हुनेछ ।

२.३ बैठक सम्बन्धी कार्यविधि

१. समितिको बैठक समितिका अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ । समितिका अध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछन र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले अध्यक्षता गर्नेछन । दुबैको अनुपस्थितिमा तोके बमोजिम वा उमेरमा सवैभन्दा जेष्ठ सदस्यले अध्यक्षता गर्नेछन ।

२. समितिको बैठक कम्तिमा महिनाको एक पटक बस्नेछ । आवश्यक परेको अवस्थामा कुनै पनि समय बैठक बोलाउन सकिनेछ ।

२.४ समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

राजविराज नगरपालिका

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क. अघिल्लो बैठकले गरेका निर्णयहरुको कार्यान्वयनको स्थितिबारे पुनरावलोकन गरी जनस्वास्थ्य कार्यक्रम तथा स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन आदिमा आएका समस्याहरू समाधानका लागि पहल गर्ने, र समाधान हुन नसकेमा समस्याहरुको निराकरणको लागि सम्बन्धित तह र निकायहरुमा पठाउने ।

ख. स्वास्थ्य संस्थाबाट सञ्चालन हुने बार्षिक कार्यक्रमहरुको लक्ष्य निर्धारण, कार्यान्वयन तथा उपलब्धिको समीक्षा गर्ने । वार्षिक रूपमा सामाजिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाइको ब्यवस्था गर्ने ।

ग. स्वास्थ्य संस्थालाई प्राप्त कार्यक्रम, योजना, सूचना र परिपत्रहरू भए तिनको समयमै जानकारी गरी गराई कार्यान्वयन गर्ने ।

घ. सम्वन्धित स्थानीय तहले बनाएको आवधिक कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन,समीक्षा र आवधिक प्रतिवेदन तयार गरी संम्वन्धित तहमा पेश गर्ने ।

ङ. आ.स्वा.सेवा केन्द्र/स्वास्थ्य चौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र/शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको उन्नति र विकासको सम्बन्धमा आवश्यक नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

च. स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक सम्पत्तिको संरक्षण तथा नियमित मर्मत सम्भार गर्ने गराउने ।

छ. स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित स्थानीय समुदायहरुलाई स्वास्थ्य सेवाको पहुच सुनिश्चितताका लागि आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।
ज.स्वास्थ्य संस्था का दरबन्दी चार्ट अनिसुची -३ अनुसार को रिक्त पद मा काम को चाप र संस्था को आय स्रोत ले भयाए स्वास्थ्य संस्था को बयाब्स्थापन समिति को निर्णय आनुसार दैनिक जयलादारी मा कर्मचारी बयाब्स्थ्पन गरि काममा लगाउन सकिने छ |
झ. स्वास्थ्य संस्थाको रिक्त दरबन्दीमा कार्यरत दैनिक जयलादारी कर्मचारीहरुलाई उमेर हद नलाग्ने गरि स्वास्थ संस्था बयाब्स्थापन समिति को निर्णय अनुसार नगरपालिका ले करार गरि कर्मचारी को बयाब्स्थापन गर्ने |
ञ.सवास्था संस्था मा अकार्यरत कर्मचारी मध्ये स्वास्थ बयाब्स्थापन समिति को निर्णय अनुसार स्वास्थ्य संस्था प्रमुख तोकिने छ |

ट. स्वास्थ्य संस्थामा भौतिक पूर्वाधार, औषधि, स्वास्थ्यकर्मी र स्वास्थ्य उपकरणहरूको उपलब्धता सुनिश्चित गर्न आवश्यक समन्वयात्मक कार्यहरू गर्ने र सेवा प्रबाहको गुणस्तरीयता सुनिश्चितता गर्न तथ्यमा आधारित स्थानीय स्वास्थ्य योजना बनाउन पहल गर्ने ।

ठ. स्थानीय सरकारको स्वास्थ्य क्षेत्रको लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्तिको लागि आवश्यक पर्ने अन्य काम गर्ने गराउने । प्रदेश तथा संघीय सरकारका तर्फबाट अन्य थप विशेष कार्यक्रम भएमा सोका लागि आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।

ड. नगरपालिका र सो अन्तर्गतका सामाजिक तथा स्वास्थ्य शाखासंग स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धी विषयहरुमा आवश्यक सञ्चार र समन्वय गर्ने ।

ढ. स्थानीय स्वास्थ्य सुशासन सुदृढीकरण तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामाजिक जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने ।

२.५ बैठकको गणपुरक संख्या
समितिको बैठकमा कम्तिमा ५१ प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

परिच्छेद -३
कार्यक्षेत्र (Area of work)

३. कार्यक्षेत्र स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको कार्यक्षेत्र निम्न बमोजिम हुनेछ ।
३.१. नेपाल सरकारबाट जारी गरिएको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा (Basic Health Care Package) **प्रबाह र सेवाको न्यूनतम मापदण्ड** (Minimum Service Standard) **कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गराउने ।**

३.२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ (झ) मा भएको गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको एकल अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत उल्लेख भएका स्वास्थ्य र सरसफाईसंग सम्बन्धित (बुंदा १ देखि १२) कार्यक्रमहरुको आफनो कार्यक्षेत्रभित्र कार्यान्वयनका लागि व्यवस्थापन, समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।

३.३. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा ४ (ख) मा उल्लेखित प्रदेश र स्थानीय सरकारको साझा अधिकारमा उल्लेख भए बमोजिमका स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रमहरु (बुंदा १ देखि १७) आफनो कार्यक्षेत्रभित्र आवश्यक कार्यान्वयनका लागि सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।

३.४ स्वास्थ्यको बृहत् सामाजिक निर्धारक तत्वहरुको (Wider Social Determinants of Health) कारणवारे परिवर्तित जीवनशैली तथा जोखिमपूर्ण व्यवहारवाट मानिसको स्वास्थ्यमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभावहरुको पहिचान गर्न र नसर्ने रोगहरुवाट वच्न जनचेतना अभिवृद्धि जस्ता कार्यक्रमहरु लागु गर्न नेतृत्व प्रदान गर्ने ।

३.५. स्वास्थ्य संस्थाको भौगोलिक कार्यक्षेत्र, जनसंख्या, लक्षित जनसंख्या, जोखिम र पछाडी परेका वर्ग, गरीव र सिमान्तकृत वर्ग निर्धारण गर्न र स्वास्थ्य तथा सहयोगी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि स्थानीय तहमा सिफारिस तथा सहजीकरण गर्ने ।

३.६ सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागि आवश्यक मानव स्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने तथा सेवा प्रदायक र स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई सहज रुपमा कार्य गर्न अनुकूल तथा सुरक्षित बातावरण सृजना गर्ने र उच्च कार्य सम्पादनका लागि प्रोत्साहित गर्ने ।

३.७ स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिएको सेवा, सेवा प्रदायकहरुको कार्यसम्पादन र यसको उपयोगिताको नियमित समीक्षा तथा मूल्यांकन गरी पुरस्कृत समेत गर्ने ।

३.८. स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक पूर्वाधार तथा सेवा प्रवाह (भवन, औषधि, औजार उपकरण, फर्निचर) को लागि स्वास्थ्य संस्थाको नियमित स्व-मूल्यांकनका आधारमा आवश्यक स्थानीय बित्तिय स्रोत साधनहरुको पहिचान तथा परिचालनमा सहयोग गर्ने र सो व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक सिफारिस, छलफल, बहस, पैरवी गर्ने ।

३.९. स्वास्थ्य सूचनाको उचित व्यवस्थापन गर्न स्वास्थ्य सम्बन्धी तथ्यांक, सूचना संकलन, विश्लेषण गरी सोको उपयोगमा वृद्धि ल्याउने । रेकर्डिङ्ग तथा रिपोर्टिङ्गलाई सुनिश्चित गरी यसको मासिक तथा आवधिक समीक्षा गर्ने ।

३.१०. स्वास्थ्य संस्थाको भौगोलिक कार्यक्षेत्र भित्रको स्वास्थ्य समस्या र आवश्यकताको विश्लेषण गरी तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने ।

३.११. स्वास्थ्य सेवामा सुशासनलाई मध्यनजर गरी जन सहभागिता र सामाजिक जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्दै सेवाग्राहीमैत्री स्वास्थ्य सेवालाई सुदृढिकरण गर्न सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने ।

३.१२ विद्युतीय स्वास्थ्य (e-Health) को अवधारणालाई स्थानीय स्तरमा विकास गरी क्रमशः लागु गर्दै जाने । सोको कार्यान्वयनका लागि महानगरपालिका /उप- महानगरपालिका /नगरपालिका/ गाउँपालिका र सो अन्तर्गतका सामाजिक तथा स्वास्थ्य शाखासंग आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने ।

३.१३ आफ्नो कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी र जनमुखी बनाउन, अनुभव र सहयोग आदान प्रदान गर्न जिल्ला, प्रदेश तथा संघीय स्तरमा समन्वय गर्ने ।

३.१४ आफनो कार्यक्षेत्रका सेवाग्राहीहरुकावीच स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक योजना तर्जुमा र सहजीकरण गर्ने र सेवाको कार्य सम्पादन र यसको उपयोगिताको नियमित समीक्षा गर्ने ।

३.१५ आयुर्वेद, होमियोप्याथी, यूनानी, प्राकृतिक चिकित्सा जस्ता बैकल्पिक स्वास्थ्य सेवा तथा कार्यक्रमहरुलाई आफनो योजनामा समावेश गर्दै सोको कार्यान्वयन, अनुगमन र सहजीकरण गर्ने ।

३.१६ समुदायमा आधारित प्रबर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, पुनर्स्थापनात्मक तथा उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवाका कार्यक्रमहरु योजनामा समावेश गर्दै सोको कार्यान्वयन, अनुगमन र सहजीकरण गर्ने ।

३.१७ महामारी तथा प्राकृतिक प्रकोप जस्ता आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि पूर्व तयारी तथा आबश्यक व्यवस्थापन गर्ने ।

३.१८ प्रेषण प्रणालीलाई क्रियाशील बनाउन आधुनिकीकरण तथा ब्यवस्थित गर्ने ।

३.१९ सेवाग्राही तथा सेवाप्रदायकहरुको हकहित संरक्षण तथा अधिकार सुनिश्चित गर्न सहजीकरण गर्ने ।

परिच्छेद -४
वित्तीय व्यवस्थापन (Financial management)

४. वित्तीय व्यवस्थापन

स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिले प्रचलित आर्थिक ऐन नियमहरुको परिधिभित्र रही कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न निम्न बमोजिम वित्तीय व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन ।

४.१ वित्तीय व्यवस्थापन
स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको वित्तीय व्यवस्थापन नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ आर्थिक ऐन नियम अनुसार हुनेछ ।

४.२ बजेट तर्जुमा
(क) स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिले योजना तर्जुमाको सात चरण अनुरुप तोकिएको अवधि (मिति) भित्र आगामी आर्थिक वर्षको कार्यक्रम तथा वजेट निर्माण गरी संम्वन्धित नगरपालिकाको वडामा पेश गर्नु पर्दछ ।

(ख) बजेट तर्जुमा गर्दा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान नगरपालिकाबाट प्राप्त हुने सहयोग, अन्तर्राष्ट्रिय वा राष्ट्रिय गैह्रसरकारी संस्थाबाट प्राप्त रकम तथा स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको आम्दानीलाई समेत आधार बनाउनु पर्दछ ।

४.३ खर्च तथा अभिलेख
(क) दरवन्दी अनुसारको जनशक्तिको लागि आवश्यक तलब भत्ता, औषधि तथा उपकरणहरुको कमी नहुने गरी संघीय सरकार , प्रदेश सरकार तथा नगरपालिकाबाट प्राप्त अनुदान सुनिश्चित गरी अन्य प्रशासनिक खर्चमा बजेट बाँडफाड गर्नु पर्नेछ । दरवन्दी वाहेक जनशक्ति आवश्यक परेमा स्थानीय स्रोतले ल्याउने भएमा मात्र सेवा करारमा वा ज्यालादारीमा थप जनशक्तिको व्यवस्था गर्न सकिनेछ । थप कर्मचारी व्यवस्था गर्दा स्विकृत मापदण्ड र प्रक्रिया अनुसार दक्ष प्राविधिकलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

(ख) प्रत्येक आ.व.को लागि निर्धारण गरिएको रकम समयमै नगरपालिका वडा कार्यालयमा माग गनुपदर्छ ।

(ग) प्राप्त रकम सम्वन्धित शीर्षकको कार्यक्रम निर्धारित समयमै सम्पन्न गरी सोको अभिलेख स्वास्थ्य संस्थामा पनि राख्नु पर्दछ ।

(घ) स्वास्थ्य संस्थाको स्वामित्वमा रहेको चल, अचल सम्पत्तीको अभिलेख अध्यावधिक गरी ठीक दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

(ङ) प्रचलित कानून वमोजिम प्रत्येक वर्ष स्वास्थ्य संस्थाको लेखा परीक्षण तथा समाजिक परीक्षण गराउनु पर्नेछ ।

(च) सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको आफनै नाउमा बैंक खाता खोलिने छ । र उक्त खातामा जम्मा भएको रकम स्वास्थ्य संस्थाको प्रमुख र समितिका अध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट खाता संचालन हुनेछ ।

४.४ स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाका आर्थिक स्रोतहरु
(क) संघीय तथा प्रादेशिक सरकारबाट प्राप्त अनुदान ।

(ख) विभिन्न व्यक्ति, दाता, गुठी र उपभोक्ता समूहहरुबाट प्राप्त अनुदान वा सहयोग ।

(ग) राष्टिय तथा अन्तराष्टिय संघसंस्थाबाट उपलब्ध सहयोग ।

(घ) स्वास्थ्य संस्थाको आन्तरिक स्रोत जस्तै काठ, दाउरा, घाँस, अन्न तथा फलफूल विक्रि, जमिन, सटरको भाडा आदिबाट उठेको रकम तथा अन्य लगानी वा कार्यक्रमबाट भएको आर्जन ।

(ङ) स्थानीय पालिका बाट प्राप्त अनुदान

परिच्छेद -५
अध्यक्ष, उपाध्यक्ष तथा सदस्यहरुको काम, कर्तव्य र दायित्व

(Roles, duty and accountaibility of chair, co-chair and members)

स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिका , अध्यक्ष, उपाध्यक्ष तथा सदस्यहरुको काम, कर्तव्य एवं उत्तरदायित्व देहाय बमोजिम हुनेछ ।

५.१ अध्यक्ष ५.१.१ अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवा सर्वसुलभ गराउन प्राथमिकता क्षेत्र तोकी योजना तर्जुमा, कार्न्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने ।

५.१.२ योजना कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता ल्याउन कार्यक्रमको कार्य योजना बनाई जिम्मेवार व्यक्ति तोक्ने र समय सीमा निर्धारण गर्ने ।

५.१.३ कार्य योजना बमोजिम पदाधिकारीहरुले कार्य सम्पादनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने । स्वास्थ्य संस्थामा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने वातावरण भए नभएको यकिन गर्ने र सो को सुनिश्चितता गर्ने ।

५.१.४ कर्मचारीहरुको कामको नियमित मूल्याकंन गरी सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने र कार्य सन्तोषजनक नभएमा सचेत गराउने ।

५.१.५ कर्मचारीहरुलाई आवश्यकता अनुसार काज, तालीम वा गोष्ठीमा पठाउन सहमति दिने ।

५.१.६ स्वास्थ्य सेवालाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक स्रोतले भ्याएसम्म स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार थप कर्मचारी व्यवस्था गर्न आवश्यक पहल गर्ने ।

५.१.७ समितिको वैठकमा कुनै विषयमा मत बाझिएमा निर्णायक मत दिने ।

५.१.८ समय समयमा कार्यालयको निरीक्षण गरी कार्यालयको नगदी, जिन्सीको लागत अद्यावधिक गराउने ।

५.२ उपाध्यक्ष ५.२.१ अध्यक्षले गर्ने माथिका सबै कार्यहरुको अतिरिक्त निजको अनुपस्थितिमा बैठकको अध्यक्षता गर्नेछन ।

५.३ सदस्यहरु ५.३.१ स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सक्रिय सहभागिता जनाउने र आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।

५.३.२ स्थानीय स्रोत साधन जुटाउन, परिचालन गर्न राय, सुझाव र सहयोग पुऱ्याउने ।

५.३.३ कुनै क्षेत्रमा थप स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको आवश्यकता भए समितिलाई जानकारी दिने ।

५.३.४ समितिले कुनै उपसमितिको संयोजक वा सदस्य तोकेमा सोही अनुसारको जिम्मेवारी वहन गर्ने।
५.३.५ अध्यक्ष र उपाध्यक्षको अनुपस्थितिमा हुने बैठकमा अध्यक्षता गर्नु पर्ने अवस्था परेमा अध्यक्षता गर्ने ।
५.३.६ समितिले निर्णय गरे अनुसार स्वास्थ्य संस्था, कर्मचारी र स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको सुपरीवेक्षण, अनुगमन र रेखदेख गर्ने ।
५.३.७ समितिका सदस्यहरुले पालैपालो गरी मासिक समीक्षामा भाग लिने ।

५.३.८ आधारभूत स्वास्थ्य शिक्षाका कार्यक्रमहरु सवै इकाईमा नियमित सञ्चालन हुने व्यवस्था गर्ने ।

५.३.९ स्वास्थ्य क्षेत्रको बहुआयामिक विकासको लागि बहुक्षेत्रीय समन्वय तथा सहकार्य गर्ने गराउने ।

परिच्छेद -६
स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाबाट सञ्चालन गरिने क्रियाकलाप सम्बन्धी व्यवस्था
(Health activities operation and management at local level health facility)

६.१ आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सेवाहरुलाई आधार मानी स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट संचालन गरिने स्वास्थ्य कार्यक्रमहरु तथा क्रियाकलापहरु देहाय बमोजिम हुनेछन ।

राजविराज नगरपालिका

स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	स्वा.चौ.	श.स्वा.के.
योजना तर्जुमा			
(क) स्वास्थ्य संस्था प्रोफाईल तयार गर्ने र नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने ।	√	√	√
(ख) राष्ट्रिय कार्यनीति र निर्देशन अनुसार आफनो कार्यक्षेत्रको आवधिक तथा वार्षिक योजना तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने ।	√	√	√
(ग) स्वीकृत भई आएका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको लागि मातहतका निकाय तथा व्यक्तिहरुमा काम र लक्ष्यको बाँडफाँड गर्ने ।	√	√	√
(घ) कार्ययोजना र कार्य तालिका बनाउने र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने ।	√	√	√
परिवार नियोजन कार्यक्रम			
(क) कार्यक्षेत्रभित्र परिवार नियोजन सेवा दिनुपर्ने लक्षित समूहका दम्पतीहरुको लगत तयार गर्ने र अद्यावधिक गरी राख्ने	√	√	√
(ख) परिवार नियोजनको आवश्यकता, महत्व र फाईदाबारे लक्षित समूह, जनसमुदायलाई जनचेतना फैलाउने ।	√	√	√
(ग) परिवार नियोजनको सेवा तथा परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।	√	√	√
(घ) बन्ध्याकरण शिविर माग गर्ने र सञ्चालनमा सघाउ पुऱ्याउने ।	√	√	√
(ङ) परिवार नियोजनका साधनहरुको प्रयाप्त मौज्दात कायम राख्ने ।	√	√	√
(च) परिवार नियोजनका साधन अपनाउनेहरुको अनुगमन गरी निरन्तरता कायम गर्ने ।	√	√	√
सुरक्षित मातृत्व			
(क) प्रत्येक गर्भवती महिलाको विवरण राख्ने ।	√	√	√
(ख) गर्भवती महिलाहरुलाई कम्तिमा ४ पटक परीक्षण गरी सवा र परामर्श दिने।	√	√	√
(ग) स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित प्रशुती सेवा प्रदान गर्ने । जटील अवस्थाका गर्भवती तथा प्रशुतीलाई प्रेषणको ब्यवस्था मिलाउने ।	√	√	√
(घ) सुत्केरीपछि आमा र शिशुलाई कुनै पनि समस्या परे नपरेको जानकारी लिई आवश्यक परेकालाई घरैमा गई सेवा प्रदान गर्ने ।	√	√	√
(ङ) सुरक्षित मातृत्वको महत्वबारे स्वास्थ्य शिक्षा दिने, सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी उपलब्ध सेवाबारे बताउने ।	√	√	√

(च) फिल्डमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुले महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुको सहयोग लिई मातृ तथा नवशिशु मृत्युको कारणहरुका विवरण बनाई राख्ने।	–	√	–
खोप			
(क) खोपको महत्वबारे स्वास्थ्य शिक्षा दिने ।	√	√	√
(ग) खोप क्लिनिक सञ्चालनको लागि लक्षित समुहको तथ्याङ्क लिई आवश्यक सामग्रीहरुको आपूर्ति गर्ने ।	√	√	√
(घ) कोल्डचेन कायम राखी भ्याक्सिन आपूर्ति गर्ने ।	√	√	√
(ङ) खोप क्लिनिक सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
(च) खोप दिनुपर्ने बाँकी संख्या पत्ता लगाउने र शुक्ष्मयोजना तयार गरी पुरा खोप दिने व्यबस्था मिलाउने ।	√	√	√
पोषण			
(क) पोषणको महत्वबारे स्वास्थ्य शिक्षा दिने ।	√	√	√
(ख) ३ वर्ष मुनिका बच्चाहरुको बृद्धि अनुगमन गर्ने ।	√	√	√
(ग) कुपोषण भई आएका बच्चा तथा गर्भवती महिलालाई उपचार गर्ने ।	√	√	√
(घ) कडा खालको कुपोषित व्यक्तिलाई प्रेषण गरी पठाउने	√	√	√
(ङ) भिटामिन ए तथा आइरन कम भई आएका बच्चा तथा गभवती महिलालाई भिटामिन ए र आइरन चक्की वितरण गर्ने ।	√	√	√
(च) आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोगको प्रवर्द्धन गर्ने ।	√	√	√
(छ) सन्तुलित भोजनबारे सवै परिवार सम्म चेतना पुऱ्याउन स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नियमित छलफल गर्ने गराउने ।	√	√	√
झाडापखाला			
(क) झाडापखाला बारे स्वास्थ्य शिक्षा दिने ।	√	√	√
(ख) ओ.आर.टि.कर्नर स्थापना गरी सँचालन गर्ने ।	√	√	√
(ग) झाडापखालाबाट ग्रसित बिरामीको लेखाजोखा गरी जलवियोजनको स्थिति अनुसार उपचार तालिका अपनाई उपचार गर्ने ।	√	√	√
(घ) झाडापखाला प्रकोपको मौसम आउनु अगाडी नै पुनर्जलीय उपचार सामाग्रीहरुको मौज्दात स्थिति अध्ययन गरी सोको खाँचो नहुने व्यवस्था मिलाउने ।	√	√	√
श्वास-प्रश्वास			
(क) श्वास-प्रश्वास रोगको रोकथाम बारे स्वास्थ्य शिक्षादिने ।	√	√	√

राजविराज नगरपालिका

(ख) आएका श्वास-प्रश्वास रोगीको लेखाजोखा गरी तत्कालै स्तरीय उपचार पद्धति अपनाई उपचार गर्ने ।	√	√	√
(ग) उपचार हुन नसकेका विरामीलाई प्रेषण गरी पठाउने र पठाउँदा बाटोमा लाग्ने समयको लागि आवश्यक औषधि उपलब्ध गराउने ।	√	√	√
(घ) श्वास प्रश्वास रोगको उपचारका लागि आवश्यक औषधिको कमी नहुने	√	√	√
व्यवस्था मिलाउने ।			
औलो			
(क) औलो रोग तथा कालाजार प्रभावित क्षेत्रमा बच्ने उपाय बारे जनचेतना जगाउने ।	√	√	√
(ख) औलो प्रभावित क्षेत्रमा ज्वरो आएको व्यक्ति को रक्त नमुना संकलन कार्य लाई ब्यबस्थित गर्ने ।	–	√	–
(ग) औलो रोग शङ्का गरिएका व्यक्तिको रक्तनमूना लिने, प्रयोगशालामा जाँच गर्न पठाउने र निर्देशिका अनुसारउपचार गर्ने ।	√	√	√
(घ) औलो रोग नियन्त्रण तथा उपचार गर्न आवश्यक औषधि नियिमित आपूर्ति हुने ब्यवस्था मिलाउने (माग गर्ने,वितरण गर्ने) ।	√	√	√
(ङ) प्रभावित क्षेत्रमा सिफारिश गरिएको औषधि छर्कने र झूल बितरण कार्य सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
क्षयरोग नियन्त्रण			
(क) क्षयरोगको रोकथामका लागि स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	√	√	√
(ख) शंकास्पद रोगीहरुको खकार नमूना संकलन गरी पयोगशालामा पठाउने ।	√	√	√
(ग) प्रमाणित भएका रोगीको मेडिकल विधि अनुसार उपचार गर्ने ।	√	√	√
(घ) दर्ता भएका तर उपचारमा नआउने विरामी को खोजी गरी उपचार नियमित गराउने ।	√	√	√
(ङ) उपचारको लागि औषधिको ब्यबस्था मिलाउने ।	√	√	√
कुष्ठरोग नियन्त्रण			
(क) कुष्ठरोगको रोकथाम, नियमित उपचार तथा पूनर्स्थापना बारे जनचेतना जगाउने ।	√	√	√
(ख) कुष्ठरोगबाट प्रभावित ब्यक्तिहरुका लागि नियमित क्लिनिक संचालन गर्ने ।	–	√	–
	√	√	√
	√	√	√

(ग) कुष्ठरोगको उपचार र औषधिको प्रतिक्रिया बारे परामर्श दिने ।	√	√	√
(घ) नियमित उपचारमा नआउनेको खोजी गरी नियमित उपचार गराउने ।			
(ङ) कुष्ठरोग नियन्त्रणको लागि आवश्यक औषधि अटुट गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।			
(च) कुष्ठरोगको रोकथाम बारे प्रचार प्रसार गर्ने ।	√	√	√
एडस यौनरोग			
(क) एच.आई.भी.एडस यौनरोग रोकथाम सम्बन्धि स्वास्थ्य शिक्षा दिने ।	√	√	√
(ख) यौनरोगको उपचार गर्ने र शंकास्पद व्यक्ति लाइ परामर्श तथा आवश्यक परीक्षणकालागि रेफर गरी पठाउने ।	√	√	√
महामारी नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप			
(क) आफनो कार्यक्षेत्रमा कुनै महामारी फैलिएमा तत्काल नियन्त्रण कार्य सुरु गरी समुदायलाई सचेत गराउनुका साथै सो बारे माथिल्लो निकाय लाई जानकारी गराउने	√	√	√
(ख) प्राकृतिक प्रकोपको अवस्थामा आर.आर.टी.संग समन्वय गरी तत्काले प्रभावित क्षेत्रमा गई आवश्यक सेवा प्रदान गर्ने ।	√	√	√
वातावरणीय सरसफाई			
(क) आफनो स्वास्थ्य संस्थाबाट निस्केको फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्ने र वरपरको वाताबरण सरसफाई राख्ने ।	√	√	√
(ख) कार्यालय परिसर, सुई, मलहम-पट्टी लगायत स्वास्थ्य सेवा कक्षहरु सफा बनाई राख्ने	√	√	√
(ग) चर्पीको महत्व बुझाई सोको प्रयोग बढाउन समुदायलाई प्रोत्साहित गर्ने ।	√	√	√
(घ) खानेपानी मुहान सफा राख्न जनसहभागिता जुटाउने ।	√	√	√
स्वास्थ्य शिक्षा			
(क) स्थानीय मेला, चाडपर्व आदिमा स्वास्थ्य प्रदर्शनी नाटक, झाँकी आदिको प्रदर्शन गर्ने ।	√	√	√
(ख) शैक्षिक सामाग्री उपलब्ध गर्ने, सम्भार गर्ने र स्थानीय सचारमाध्यमको उचित प्रयोग गर्ने	√	√	√
(ग) नियमित रुपले स्वास्थ्य सम्बन्धि विविध विषयमा स्वास्थ्य शिक्षा दिने ।	√	√	√
(घ) आफनो क्षेत्रभित्रका सवै विद्यालयहरुमा स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	√	√	√
(ङ) राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रमबारे स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान गर्न ।	√	√	√
गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम			

(क) प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन हुने स्थान निश्चित गराउने ।	√	√	√
(ख) कार्यक्रम सम्बन्धी वडा स्तरीय परिचयात्मक गोष्ठीहरु सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
(ग) गाउँघर क्लिनिक व्यवस्थापन समितिको गठन तथा सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
(घ) आवश्यक पर्ने औषधि तथा सम्पूर्ण आवश्यक सामाग्रीहरुको आपूर्ति व्यवस्था मिलाउने ।	√	√	√
(ङ) सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन लगायतका अन्य निर्धारित सेवाहरु प्रदान गर्ने ।	√	√	√
(च) सुक्ष्म योजना अनुसार गाँधर क्लिनिक सञ्चालन भएको छ वा पर्याप्त संख्यामा सेवा प्रदान गरिएको छ भन्ने कुरा यकिन गर्ने ।	√	√	√
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका			
क) जनसंख्या/कार्यक्षेत्रको आधारमा छनौट भएका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	√	√	√
(ख) लक्ष्य अनुसार आधारभूत तालिम नियमित रुपमा सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
(ग) कार्यक्रमको अर्धवार्षिक समिक्षा र रिफ्रेसर तालिम सञ्चालन गर्ने ।	√	√	–

(घ महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुसंग नियमित भेटघाट गर्ने तथा आमा समुहको बैठकमा नियमित भाग लिने ।	√	√	√
(ङ) महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई कण्डम, पिल्स, पुनर्जलीय झोल प्याकेट, आईरन चक्की,जिन्क,सिटामोल, भिटामिन ए, प्राथमिक उपचार, शैक्षिक सामग्री तथा अन्य सामानको आपूर्ति व्यवस्था मिलाउने ।	√	√	√
उपचार सेवा			
(क) नियमानुसार नियमित रुपमा बहिरङग सेवा सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
(ख) उपचारको लागि आएका बिरामी जाँच गरी औषधोपचार गर्ने र आवश्यकता अनुसार प्रेषण गर्ने ।	√	√	√
(ग) आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।	√	√	√
(घ) अन्तरङग उपचार सेवा दिने ।	–	–	–
(ङ) रक्तचाप परीक्षण,धडकन/नाडी चेक गर्ने,ज्वरोको नाप, श्वासप्रश्वास , बृद्धि बिकास, तौल उचाई परीक्षण सम्बन्धी सेवा दिने	√	√	√

(च) बेहोस, जन्डिस ,रक्तअल्पता,लिम्फनोड (Lymphnode Enlargment) **सुन्निएका** (Edema),**निलोपन**(Cynosis), **क्लविङ्ग** (Clubbing), **छाती ,मुटु** (Heart) **सम्बन्धी उपचार सेवा दिने ।**	–	√	–
(छ) नसा सम्बन्धी जांच (Neurological Examination) **मोटर** **(**Motor), **सेनसोरी**,(Sensory), **मानसिक** (Mental Function),**टाउको र गर्दन जांच ।**	–	–	–
(ज) पेट सम्बन्धी,यौनाङ्ग परीक्षण (Genitalia Examination) **स्पाईनल परीक्षण**(Spinal Examination), **लिम्बस परीक्षण गर्ने ।**	–	–	–
(झ) नसर्ने रोगहरु जस्तै, मुटु सम्बन्धी, दीर्घ श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोग,मधुमेह र उच्च रक्तचापको निदान,उपचार, नियन्त्रण तथा रोकथाम सम्बन्धी क्रियाकलापहरुमा सहयोग गर्ने ।	√	√	√
(ञ) ज्वरो, टाउको दुखेको जीउ दुखेको खोकी लागेको, पाँच वर्ष मुनीको बच्चा बिरामी (IMNCI), **न्यून श्वासप्रश्वास छाती पोलेका पेट सम्बन्धी झाडापखाला बान्ता , दिसामा रगत** (Bleeding Per Rectum), **पिसाबमा रगत** (Bleeding Per Vaginao, **उच्च रक्तचाप**(Hypertension), **चिनीरोग** **(**Diabetes), **मलेरीयासम्बन्धी उपचार र ब्यबस्थापन गर्ने ।**	√	√	√
मडिका -लिगल कश			
(क) घाउचोट, लागुपदार्थ सेवन, बलात्कार आदि पुलिस केश जाँच गरी प्रमाणित गर्ने ।	–	–	–
(ख) लास जाँच गरी प्रमाणित गर्ने ।	–	–	–
अनुगमन			
(क) लक्ष्य, प्रगती, सेवाको कभरेज, मुख्य रोग र स्वास्थ्य समस्या सम्बन्धी चार्ट ग्राफ बनाई डिस्प्ले गर्ने ।	√	√	√
(ख) प्राप्त प्रतिवेदनलाई विश्लेषण गरी प्रत्येक कार्यक्रम तथा गतिविधिको लेखाजोखा गर्न मासिक रुपमा स्टाफ बैठक गर्ने र समीक्षाको आधारमा सम्बन्धित निकायहरुलाई फिडब्याक दिने ।	√	√	√
(ग) माथिल्ला निकायबाट प्राप्त फिडब्याकलाई स्टाफ बैठक राखी छलफल गर्ने र निर्देशानुसार कार्यवाही गर्ने ।	√	√	√
प्रशासनिक कार्य			
(क) आएको सम्पूर्ण चिठीपत्रहरु दर्ता गर्ने र विषयगत फाइल खडा गरी राख्ने ।	√	√	√
(ख) पठाउनु पर्ने पत्रहरु चलानी गर्ने र विषयगत फाईल खडा गरी प्रतिलिपी राख्ने।	√	√	√
(ग) प्राप्त पत्रहरुमा आवश्यकतानुसार कार्यवाही गर्ने ।	√	√	√
(घ) कर्मचारीको हाजिरी, विदा लगायत सम्पूर्ण व्यक्तिगत रेकर्ड राख्ने ।	√	√	√
(ङ) आगन्तुक तथा सुपरीवेक्षण पुस्तिका बनाई सुपरीवेक्षणमा आउनेको राय मन्तव्य लेखाई राख्ने ।	√	√	√
(च) मातहतका कर्मचारीहरुले आफनो कार्य विवरण अनुसार कार्य गराईरहेका छन भन्ने कुराको यकिन गर्ने ।	√	√	√

(छ) सञ्चालक समिति, परिषदहरू र इकाईहरुको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने ।	√	√	√
अभिलेख तथा पतिवद्न			
(क) व्यवस्थापन सूचना प्रणालीले लागु गरेका फर्म,कार्डको प्रयोग गरी सम्पूर्ण स्वास्थ्य कार्यक्र तथा गतिविधिहरुको अभिलेख राख्न तथा निर्धारित मितिभित्र सम्बन्धि निकायमा प्रतिवेदन पठाउने ।	√	√	√
(ख) आवश्यक पर्ने फर्म, रजिष्टर कमसेकम ३ महिनाको लागि स्टक बाँकी हुदैमा माग गर्ने ।	√	√	√
अन्य			
(क) स्थानीय स्रोत परिचालन गरी स्वास्थ्य सुधारका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
(ख) थप भएका नयाँ कार्यक्रमहरू निर्देशिका अनुसार सञ्चालन गर्ने ।	√	√	√
(ग) कृषि र वातावरणको क्षेत्रमा सरोकारवाला पक्षसँग सहकार्य गरी सन्तुलित भोजनको पर्याप्तता, सफा खानेपानी, स्वच्छ वातावरण निर्माणको लागि आवश्यक कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन कार्यमा सहयोग गर्ने ।	√	√	√

स्वा.चौ. स्वास्थ्य चौकि ।
श.स्वा.के. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र ।
आ.स्वा.के. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ।

परिच्छेद - ७

स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा ब्यवस्थापन समितिको गठन

७.१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन समिति

क्र.स.	विवरण	पद
१	नगरपालिका भित्र पर्ने आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र अवस्थित वडा का प्रमुख	अध्यक्ष
२	अध्यक्षले मनोनित गरेको एकजना	उपाध्यक्ष
३	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र रहेको क्षेत्रको विद्यालयका शिक्षिक मध्येबाट एक जना	सदस्य
४	स्थानीय व्यापार संघको प्रतिनिधि एकजना	सदस्य
५	समितिबाट मनोनित महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू मध्येबाट एकजना	सदस्य
६	सम्बन्धित वडा कार्यालयका सचिव	सदस्य
७	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र प्रमुख	सदस्य सचिब

७.२ शहरी स्वास्थ्य केन्द्र सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन समिति

क्र.स.	विवरण	पद
१	नगरपालिका भित्र पर्ने शहरी स्वास्थ्य केन्द्र अवस्थित वडा का प्रमुख	अध्यक्ष
२	अध्यक्षले मनोनित गरेको एकजना	उपाध्यक्ष
३	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र रहेको क्षेत्रको विद्यालयका शिक्षिक मध्येबाट एक जना	सदस्य

राजविराज नगरपालिका

४	स्थानीय व्यापार संघको प्रतिनिधि एकजना	सदस्य
५	समितिबाट मनोनित महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू मध्येबाट एकजना	सदस्य
६	सम्बन्धित वडा कार्यालयका सचिव	सदस्य
७	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र प्रमुख	सदस्य सचिब

नोट :

१. समितिका पदेन सदस्यहरु , सम्बन्धित वडाका प्रमुख, शिक्षक प्रतिनिधि, वडाका सचिव र सम्बन्धित स्वास्थ्यसंस्थाका प्रमुखको पहिलो बैठकले समितिका थप सदस्यहरुको मनोनयन गर्नेछ । २. बैठकमा निम्न बमोजिम क्षेत्रको अनिवार्य प्रतिनिधित्व रहने गरी सदस्यहरु आमन्त्रित गर्नुपर्नेछ, ।

क. दलित जनजातिबाट १ जना ख. अपांग, अशक्त वा जेष्ठ नागरिकहरुमध्येबाट १ जना

३. नगरपालिका स्तरमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने नीजि, गैरसरकारी तथा दातृ संस्थाका आयोजना र कार्यक्रमका प्रतिनिधिहरुलाई समितिको वैठकमा आमन्त्रितको रुपमा संलग्न गराउन सकिने छ ।

७.३ बुँदा न.७,१ तथा ७.२ अनुसार समिति गठन प्रकियागर्दा नगरपालिका कार्यालय को पत्रा अनुसार गर्ने ।

अनुसुचिहरू :

अनुसुचि : १

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा २ (ञ) मा भएको नगरपालिकाको एकल अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत उल्लेख भएका स्वास्थ्य र सरसफाईसंग सम्बन्धित काम, कर्तव्य र अधिकारहरु :

(१) आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई तथा पोषण सम्वन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन ।

(२) आधारभूत स्वास्थ्य, प्रजनन स्वास्थ्य र पोषण सेवाको सञ्चालन र प्रवर्द्धन ।

(३) स्वास्थ्य सेवा सम्वन्धी भौतिक पूर्वाधार विकास तथा व्यवस्थापन ।

(४)सरसफाई सचेतनाको अभिबृद्धि र स्वास्थ्य जन्य फोहोरमैलाको व्यवस्थापन ।

(५) परिवार नियोजन तथा मातृशिशु कल्याण सम्वन्धी सेवा सञ्चालन,।

(६) महिला तथा वालवालिकाको कुपोषण न्यूनीकरण रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापन ।

अनुसूचि : २

व्यवस्थापन समितिको कार्यसम्पादन स्व-मूल्यांङ्कन फाराम

स्वास्थ्य संस्थाको नाम: .... समीक्षा गरेको मितिः ....

(क) संस्थागत क्षमता र समितिको सशक्तिकरण

क्र.स	सुचकहरू	छ(१)	छैन(0)
१	गत ६ महिनामा समितिको बैठक नियमित भएको ।		
२	बैठकमा ५१ प्रतिशत वा त्यस भन्दा वढी उपस्थित हुने गरेको ।		
३	सदस्यहरू बैठकमा ठीक समयमा आउने गरेको ।		
४	समितिको मासिक बैठकको निम्ति निश्चित मिति र समय तोकेको ।		
५	महिला तथा पिछडिएको समुदायका प्रतिनिधिहरू बैठकमा नियमित रुपमा उपस्थित हुने गरेको ।		

६	महिला तथा पिछडिएको समुदायका प्रतिनिधिहरुले आफनो समुदायका स्वास्थ्य समस्या राखेको र उक्त समस्याहरुलाई निर्णय प्रक्रियामा महत्व दिइएको ।		
७	बहुमत सदस्यहरुले आ–आफनो समुदायबाट स्वास्थ्यका सूचना बैठकमा ल्याउने र बैठकका निर्णयहरु समुदायसम्म पुऱ्याउने गरेको ।		
८	निर्णयहरु बुद्धागत रुपमा कार्ययोजनाको स्वरुपमा लेख्ने गरेको ।		
९	अघिल्लो महिनाको कार्ययोजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने गरेको ।		
१०	गत आर्थिक बर्षको बार्षिक प्रगति विवरण सवैले देख्ने स्थानमा टाँस गरेको ।		
११	अघिल्लो बैठकको प्रगति समीक्षा समितिको मासिक बैठकमा नियमित रुपमा छलफल हुने गरेको ।		
१२	बैठकमा उठेका विषयवस्तु समाधानका लागि एक भन्दा बढी सदस्यलाई जिम्मेवारी दिने गरेको ।		
१३	समितिको वार्षिक कार्ययोजना बनाएको र सबैले देख्ने स्थानमा टाँस गरेको ।		
१४	समितिका सदस्यहरुको फोटो सहितको नामावली वोर्ड स्वास्थ्य संस्थामा सबैले देख्ने स्थानमा टाँस गरेको ।		
१५	समितिका सदस्यहरुलाई आफनो भुमिका तथा जिम्मेवारी थाहा भएको ।		
१६	समिति विधिवत रुपमा (निर्देशिका अनुसार) गठन भएको ।		
१७	समिति आफनो लेटरप्याड र छाप बनाएको ।		

स्वास्थ्य संस्थाको नाम: .... समीक्षा गरेको मिति : ....

(ख) स्वास्थ्य संस्था ब्यबस्थापन

क्र.स	सुचकहरु	छ(१)	छैन(0)
१	स्वास्थ्य संस्था भित्र तथा बाहिर कम्पौंड को वातावरण सफा र ब्यबसथित राखेको ।		
२	आवश्यकता अनुसार २ भौतिक पूर्वाधार (भवन, कोठा, प्रतिक्षालय, पानी, बिजुली, चर्पी, फर्निचर, आदि) को ब्यवस्थापन गरेका ।		
३	स्वास्थ्य संस्थामा दरबन्दी अनुसारको कर्मचारीको ब्यवस्थापन गर्न समितिले पहल गरेको ।		
४	स्वास्थ्य संस्थालाई व्यवस्थित रुपमा संचालन गर्न आवश्यक औषधीको व्यवस्थापन गरेको ।		
५	स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक पर्ने औजार तथा उपकरणहरु व्यवस्थापन गरेको ।		
६	न.पा.तथा अन्य निकायबाट स्वास्थ्य कार्यक्रमका लागि स्रोत परिचालन गरेको ।		
७	कार्यालय समय अनुसार (१० देखी ४ वा ५ वजेसम्म) स्वास्थ्य संस्था खोल्ने ब्यवस्था गरेको ।		
८	समितिले स्वास्थ्य संस्थाको सहयोग गर्न सुपरिवेक्षण योजना बनाएको ।		
९	समितिद्वारा योजना अनुसार स्वास्थ्य संस्थालाई सहयोग र सुपरिबेक्षण गर्ने गरेको ।		
१०	समितिले गाउँघर तथा खोप क्लिनिकमा सहयोग गर्न सुपरिवेक्षण योजना बनाएको ।		
११	समितिले गाउँघर तथा खोप क्लिनिकमा सहयोग गर्न सुपरिवेक्षण योजना अनुसार गर्ने गरेको ।		
१२	समितिले आफुले गरेका कामको निश्चित प्रक्रिया अपनाई आफैले समीक्षा गर्न सक्षम भएको र गर्ने गरेको ।		
१३	समितिले कर्मचारीहरुको कामको मूल्या न गरि प्रोत्साहन गर्ने गरेको ।		
१४	समितिबाट महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको कामको मूल्या न गरि प्रोत्साहन गर्ने गरेको ।		

१५	समितिले न.पा. वा अन्य निकायसंग कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्न समन्वय गर्ने गरेको ।		
१६	समितिले महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई आवश्यक सहयोग गर्ने गरेको			
१७	समितिले विभिन्न क्षेत्रको सुपरिवेक्षण पश्चात देखिएका राम्रा तथा सुधार गर्नुपर्ने कुराहरुलाई समितिको मासिक बैठकमा राखी छलफल गर्ने गरेको			
१८	स्वास्थ्य संस्थाको वस्तुगत पार्शव चित्र ९ज्भबतिज एचयाषभि0 बनाएको ।		

स्वास्थ्य संस्थाको नाम: .... समीक्षा गरेको मिति : ....

(ग) स्वास्थ्य सेवाको अवस्था :

क्र.स.	सूचकहरु	छ(१)	छैन(0)
१	प्रत्येक महिना स्वास्थ्य संस्थाको सेवाको प्रगतिको समीक्षा मासिक अनुगमन कार्य पुस्तीकाको आधारमा गरी समितिको मासिक बैठकमा राख्ने गरेको			
२	खोपको लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल गरेको र समुदायमा आधारित नवजात शिशु स्याहार तथा वाल रोगको एकिकृत व्यवस्थापन गरेको ।		
३	२२५ आइरन चक्की सेवनको लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल गरेको			
४	चार पटक गर्भजाँच सेवा लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल गरेको ।		
५	लक्ष्य अनुसार टी.टी. खोपको प्रगति हासिल गरेको			
६	समितिले दक्ष स्वास्थ्यकर्मिबाट स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउन ब्यवस्था गरेको			
७	चाहना हुँदा हुदै पनि परिवार नियोजनको कुनै साधन उपभोग गर्न नसकेका दम्पत्तीहरुको पहिचान गरेको ।		
८	गाउँघर तथा खोप क्लिनिकहरु नियमित रुपमा संचालन हुने गरेको ।		
९	सेवाबाट छुटेका मानिस (महिला, दलित, जनजाती, पिछडिएका र संस्थावाट टाढा रहेका) हरुको पहिचान गरी सेवामा उनिहरुको पहुँच बढाउन समुदाय परिचालन कार्य गर्ने गरेको ।		
१०	राष्ट्रिय स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुमा समितिले योजनाबद्ध रुपमा सहयोग गर्ने गरेको ।		

राजविराज नगरपालिका

११	स्वास्थ्य संस्थामा हुनुपर्ने औषधिको किसिम स्वास्थ्य संस्थाको तह अनुसार उपलब्ध गरेको			
१२	स्वास्थ्य संस्थामा हुनुपर्ने ४ वटा अत्यावश्यक औषधिहरु (पुनर्जलीय झोल, एमोक्शिसिलीन, आइरन र भिटामिन ए) भए नभएको यकिन गरेको			
१३	नागरिक वडापत्र सबैले देख्ने स्थानमा टाँस गरेको |		
१४	समिति र स्वास्थ्य संस्थाको वार्षिक कार्ययोजना बनाएको			
१५	नियमित रुपमा प्रतिवेदन गरेको			
१६	न.पा.को स्वास्थ्य आवश्यकताको पहिचान गरी वडा स्तरीय स्वास्थ्य योजना बनाएको		
१७	अ.हे.व./अ.न.मी. ले समितिको बैठकमा उपस्थित भई आमा समूह, गाँउ घर क्लिनिक, स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रमबारे छलफल गर्ने गरेको			

स्वास्थ्य संस्थाको नाम: .... समीक्षा गरेको मिति : ....

अनुसूचि : ३

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ,सहरी स्वास्थ्य केन्द्रमा तपसिल बमोजिम को पदको कर्मचारीहरु को दरबन्दी कायम गर्ने ।

सि.न.	पद	संख्या	श्रेणी तह
१	अ.हे.ब.	१	सहायक चोथो
२	अ.न.मि.	२	सहायक चोथो
३	का.स.	१	श्रेणी बिहिन प्रथम तह

*****

राजविराज नगरपालिका